

Dyslexiescan

Met behulp van de Dyslexiescan kan een school de stand van zaken rond de begeleiding van dyslectische leerlingen in kaart brengen. De scan laat zien wat de uitgangssituatie is voor de implementatie van het Protocol Dyslexie Voortgezet Onderwijs.

De Dyslexiescan bestaat uit:

- I Dyslexiescan voor de leerling
- II Dyslexiescan voor de school, gericht op drie groepen functionarissen:
  - A. Docenten en mentoren
  - B. Zorgspecialisten
  - C. Zorgcoördinatie en directie

Er is een digitale versie van deze scan voorhanden op internet, www.dyslexiemonitor.nl. Het verdient verreweg de voorkeur om de vragenlijsten digitaal in te vullen.

Deel I – Dyslexiescan voor leerlingen

Deze leerlingenscan is bedoeld om de mening van dyslectische leerlingen te peilen over de begeleiding die ze op school krijgen. Bij voorkeur wordt deze lijst individueel afgenomen. Dat biedt de mogelijkheid om het doel van de scan te bespreken, vragen uit te leggen en toe te lichten. Eventueel kunnen de vragen worden voorgelezen of samen met de leerling worden ingevuld. Ten slotte biedt het de mogelijkheid om mondelinge toelichtingen van de leerling te noteren.

1. Heb je de indruk dat de docenten op de hoogte zijn van jouw dyslexie?

- Nee
- Ja, de meeste docenten
- Ja, ongeveer de helft van de docenten
- Ja, enkele docenten

2. Heb je een (of meer) personen bij wie je altijd terecht kunt als je ergens in vastloopt door je dyslexie?

- Nee
- Ja, bij mijn mentor
- Ja, bij een of meer docenten
- Ja, bij de remedial teacher
- Ja, bij iemand anders die dyslexie 'regelt' (coördinator)
- Ja, bij iemand van de directie

3. Is er een 'plan van aanpak' opgesteld?

- Ja, dit bestaat uit *(meer antwoorden mogelijk)*:
  - o Maatregelen en faciliteiten (bv. extra tijd, toestaan van hulpmiddelen, aangepaste beoordeling), al dan niet vastgelegd op een dyslexiekaart of dyslexiepas
  - o De afspraak dat alle docenten zo goed mogelijk rekening houden met mijn dyslexie
  - o De afspraak dat alle docenten mij zo goed mogelijk helpen bij problemen die mijn dyslexie oplevert bij hun eigen vak
  - o Aparte hulp in de klas, in een kleine groep of individueel
- Nee *(ga door naar vraag 6)*

4. Is er iemand met wie je het 'plan van aanpak' regelmatig doorspreekt?

- Nee
- Ja, met mijn mentor
- Ja, met een of meer docenten
- Ja, met mijn mentor en meer docenten samen
- Ja, met de remedial teacher
- Ja, met de mentor en de remedial teacher samen
- Ja, met iemand van de directie of iemand anders die deze dingen regelt (coördinator)
- Ja, met iemand anders, namelijk: _____

5. Zijn je ouders bij het ‘plan van aanpak’ betrokken?

- Nee, en dat vind ik goed
- Nee, en dat vind ik jammer
- Ja, alleen bij het opstellen van het plan
- Ja, bij het opstellen van het plan én regelmatig daarna

Vul de volgende vraag alleen in als je ook buiten school begeleiding krijgt (van een externe begeleider).

6. Is er regelmatig contact tussen de externe begeleider en de school?

- Nee, en dat vind ik goed
- Nee, en dat vind ik jammer
- Ja, de externe begeleider neemt af en toe contact op met de school
- Ja, de school neemt af en toe contact op met de externe begeleider
- Ja, er vinden regelmatig gezamenlijke gesprekken plaats
- Dat weet ik niet

Maatregelen en faciliteiten

Beantwoord de volgende vraag als er voor jou afspraken zijn gemaakt over faciliteiten die je krijgt op school (eventueel schriftelijk vastgelegd: dyslexiepas of dyslexiekaart).

7. Waaruit bestaan de faciliteiten die je krijgt omdat je dyslectisch bent (evt. dyslexiekaart of -pas)? (meer antwoorden mogelijk)

- Extra tijd voor oefeningen en opdrachten
- Extra tijd voor toetsen
- Mondeling overhoren
- Aangepaste beoordeling van de spelling
- Voorlezen of laten voorlezen van teksten en opdrachten
- Vergroten van teksten (eventueel aanpassing lettertype)
- Examenregelingen
- Toestaan van hulpmiddelen:
  - laptop
  - ReadingPen
  - tekst op cassettebandjes/cd
  - gebruik spellingcorrector
  - regelkaarten
  - spellinglijsten
  - anders, namelijk: _____
- Door vrijstelling van taken (dispensatie):
  - vermindering vragen/oefeningen
  - vermindering aantal te lezen boeken
  - spelfouten niet beoordelen
  - spelfouten gedeeltelijk beoordelen
  - niet hardop (laten) voorlezen

- o vrijstelling van een vreemde taal (of onderdeel daarvan)
- o anders, namelijk: _____

8. Zijn de faciliteiten die op de dyslexiekaart of -pas staan, op jouw probleem afgestemd?

- Nee, het zijn standaardmaatregelen die voor iedere dyslectische leerling gelden
- Ja, de dyslexiekaart is door de remedial teacher speciaal voor mij opgesteld
- Ja, de dyslexiekaart is door de mentor speciaal voor mij opgesteld
- Ja, de dyslexiekaart is door iemand anders (docent/coördinator) speciaal voor mij opgesteld
- Ja, ik heb zelf kunnen aangeven welke faciliteiten voor mij geschikt zijn
- Ja, er vindt regelmatig een gesprek plaats over de dyslexiekaart (wat is er nog nodig, wat niet, wat moet toegevoegd enz.)

9. Heb je het gevoel dat de docenten meewerken aan deze faciliteiten?

- Ja, de meeste docenten
- Ja, ongeveer de helft van de docenten
- Ja, enkele docenten
- Nee, vrijwel niemand houdt zich er aan

10. Houd je je zelf aan de afspraken die er met jou gemaakt zijn rond de faciliteiten?

- Ja, meestal wel
- Ja, maar niet altijd
- Soms
- Nee

Begrip voor dyslexie binnen de verschillende vakken

Kruis steeds aan of het voor alle docenten of slechts een gedeelte geldt:

1 = Ja, de meeste docenten

2 = Ja, ongeveer de helft van de docenten

3 = Ja, enkele docenten

11. Dat docenten bij de verschillende vakken rekening houden met mijn dyslexie merk ik, omdat ze...	1	2	3
<ul style="list-style-type: none"> • me laten merken dat ze op de hoogte zijn van mijn dyslexie • weten wat dyslexie inhoudt • mij en mijn dyslectische problemen serieus nemen • samen met mij bespreken op welke manier ze rekening kunnen houden met mijn dyslexie binnen hun eigen vak • samen met mij bespreken welke (van bovengenoemde) faciliteiten geschikt zijn voor mij bij hun eigen vak(ken) • me laten merken dat ze hoge verwachtingen van me hebben en dat ik ondanks mijn dyslexie ver kan komen • me laten merken dat ze me waarderen en respect tonen (voor mijn inzet) • ik fouten kan/mag maken en dat fouten er zijn om van te leren • met mij over mijn eigen verantwoordelijkheid spreken voor het slagen van de begeleiding • me begeleiden bij het goed (leren) omgaan met de dyslexie nu en later • met mij (en mijn ouders/verzorgers) goede oplossingen zoeken • met mij spreken over het effect van de genomen maatregelen • regelmatig met mij overleggen over eventuele bijstelling van de genomen maatregelen • met mij spreken over vorderingen bij (de) eigen vak(ken) • anders, namelijk: _____ _____ 			

Begeleiding van dyslexie bij de verschillende vakken

Kruis steeds aan of het voor alle docenten of slechts een gedeelte geldt:
 1 = Ja, de meeste docenten
 2 = Ja, ongeveer de helft van de docenten
 3 = Ja, enkele docenten

12. Dat docenten mij bij de verschillende vakken zo goed mogelijk begeleiden, merk ik, omdat ze...	1	2	3
<ul style="list-style-type: none"> • de leerstof goed uitleggen en me zo begeleiden dat ik het vak goed kan volgen (ondanks mijn dyslexie) • duidelijke lesoverzichten geven, zodat ik handig notities kan maken • gebruikmaken van boeken met een duidelijke lay-out, bruikbare tekeningen, heldere tekstopbouw en overzichtelijke samenvattingen • nieuwe termen en begrippen bespreken en aandacht besteden aan betekenis en spelling • leerstof voor (of tijdens) de bespreking op het bord (in schema) zetten • regelmatig werkboeken controleren en bespreken en eventueel correcte kopieën geven • regelmatig extra uitleg geven • gebruikmaken van alle hulpmaterialen die het vak gemakkelijker voor me maken (bijvoorbeeld cd-rom's) • toestaan dat ik gebruikmaak van computerprogramma's • duidelijk leesbare proefwerken en overhoringen geven (uitgetypt en in een duidelijke lay-out) • regelmatig met me spreken over de inspanningen die ik heb geleverd • toestaan dat ik samenwerk met andere leerlingen die mij extra uitleg geven • ons in groepen laten samenwerken aan een gezamenlijke taak • anders, namelijk: _____ _____ 			

Extra begeleiding

Beantwoord de volgende vraag alleen als je op school extra begeleiding krijgt voor je dyslexie (binnen of buiten de klas).

13. De extra begeleiding is bedoeld om:

- Mijn lezen en/of schrijven/spellen te verbeteren, zodat ik deze opleiding kan blijven volgen en mijn prestaties bij de vakken 'op peil' kan houden bij:
  - Nederlands
  - de moderne vreemde talen
  - de andere vakken waarbij lezen en schrijven belangrijk zijn
- Mij beter te leren omgaan met mijn dyslexie:
  - door met mij na te gaan wat ik kan doen om de belemmeringen door mijn dyslexie zo klein mogelijk te laten zijn
  - door regelmatig gesprekjes met mij te voeren over de acceptatie van mijn dyslexie, zodat ik daar nu (op deze school) en later baat bij heb

14. Dat de extra begeleiding aansluit bij datgene wat ik bij de vakken moet doen, merk ik omdat mijn begeleider:

- Met me bespreekt waar ik vastloop bij het leren van de verschillende vakken (planning, aanpak enz.)
- Met mij zoekt naar oplossingen voor deze problemen (bv. door van te voren de stof met me door te nemen, samen met mij schema's te maken, mijn werkboeken te bekijken enz.)
- De sterke kanten van mij benadrukt en samen met mij bekijkt hoe ik deze in kan zetten bij de vakken
- Met mij bespreekt hoe ik de geboden faciliteiten zo goed mogelijk kan inzetten
- Met mij bespreekt hoe ik de materialen die in de lessen aanwezig zijn (bv. cd-rom's bij talen) goed kan inzetten
- Met mij bespreekt en oefent hoe ik computerprogramma's goed kan inzetten
- Met mij bepaalde onderdelen die in de klas behandeld worden, van te voren doorneemt
- Met mij werkt aan onderdelen van Nederlands en moderne vreemde talen (bijvoorbeeld nieuwe klanken, leren van moeilijke woorden, grammatica enz.)
- Mij allerlei oefeningen geeft om beter te automatiseren en te onthouden (flitstraining, geheugen-oefeningen)
- Met mij nagaat hoe ik de proefwerken/overhoringen het beste kan leren
- Het nut van de begeleiding regelmatig met me bespreekt en met mij nagaat in hoeverre ik nog gemotiveerd ben voor deze vorm van begeleiding

Tot slot

15. Wat zou jij zelf nog willen weten, leren of doen om beter met je dyslexie om te kunnen gaan?

- Meer weten over dyslexie: wat het is, waar het vandaan komt
  - Aan anderen laten zien waar ik goed in ben
  - Samen met andere leerlingen die dyslectisch zijn, regelmatig praten over hun 'oplossingen'
  - Anders, namelijk: _____
- _____

16. Wat is er volgens jou al allemaal goed aan de begeleiding die je krijgt? (kort samenvatten)

---

17. Wat zou er volgens jou nog kunnen verbeteren? (kort samenvatten)

Hartelijk dank voor je medewerking.

Deel II – Dyslexiescan voor de school

A Bepaling van de Ausgangssituatie door docenten en mentoren

Bij de meeste vragen zijn meer antwoorden mogelijk; kruis deze svp aan als dat van toepassing is.

1. Hebt u dyslectische leerlingen in uw klassen?

- Nee
- Ja (ga naar **vraag 2**)
- Weet ik niet (ga naar **vraag 3**)

2. Hoe weet u welke leerlingen dyslectisch zijn?

- De leerling vertelt het zelf/heeft een faciliteitenkaart
  - Via de zorgcoördinator
  - Via de remedial teacher
  - Via de leerlingbegeleider
  - Via de mentor (*indien docent invult*)
  - Via de ouders
  - Uit schriftelijke informatie
  - Formulier start schooljaar
  - Onderwijskundig rapport
  - Anders, namelijk: _____
- _____

3. Wat is de reden dat u niet weet of er dyslectische leerlingen in uw klassen zitten?

- Niemand heeft mij hierover ingelicht
  - Ik hoef het niet te weten, want _____
- _____

- Anders, namelijk: _____
- _____

4. Weet u welke problemen een dyslectische leering kan hebben met (onderdelen van) uw vak?

- Ja, mogelijke problemen van dyslectische leerlingen zijn: _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- Nee

5. Houdt u rekening met de problemen van dyslectische leerlingen?

- Ja (ga naar **vraag 6**)
- Nee (ga naar **vraag 8**)

6. Hoe houdt u rekening met de problemen van dyslectische leerlingen? (meer antwoorden mogelijk)

Door toekenning van een of meer van de volgende faciliteiten:

- Extra tijd voor oefeningen en opdrachten
  - Extra tijd voor toetsen
  - Mondeling overhoren
  - Toestaan van hulpmiddelen:
    - o laptop
    - o ReadingPen
    - o tekst op cassettebandjes/cd
    - o gebruik spellingcorrector
    - o regelkaarten
    - o spellinglijsten
    - o anders, namelijk: _____
-

- Voorlezen of laten voorlezen van teksten en opdrachten
  - Vergroten van teksten (eventueel aanpassing lettertype)
  - Examenregelingen
  - Anders, namelijk: _____
-

Door vrijstelling van taken (dispensatie):

- Vermindering vragen/oefeningen
  - Vermindering aantal te lezen boeken
  - Spelfouten niet beoordelen
  - Spelfouten gedeeltelijk beoordelen
  - Niet hardop (laten) voorlezen
  - Vrijstelling van een vreemde taal (of onderdeel daarvan)
  - Anders, namelijk: _____
-

Door persoonlijke benadering van de leerling (attitude):

- Ik toon de leerling dat ik op de hoogte ben van zijn* dyslexie
- Ik toon de leerling dat ik weet wat dyslexie inhoudt
- Ik toon de leerling dat ik zijn dyslexie serieus neem

* In alle voorkomende gevallen bedoelen we hier natuurlijk zijn/haar, hem/haar of hij/zij.

- Ik bespreek met de leerling hoe ik ervoor kan zorgen dat de leerling binnen mijn vak zo min mogelijk hinder ondervindt van zijn dyslexie
  - Ik bespreek met de leerling welke (van bovengenoemde) faciliteiten de leerling geschikt acht en haalbaar vindt voor mijn vak(ken)
  - Ik toon de leerling dat ik hooggespannen verwachtingen heb van hem en dat hij ondanks zijn dyslexie heel ver kan komen
  - Ik toon waardering en respect voor de 'eigenheid' van de dyslectische leerling
  - Ik creëer een veilige leeromgeving, waarin de leerling fouten mag maken
  - Ik zie dyslexie als een kans en uitdaging om nieuwe aanpakken uit te proberen
  - Ik overleg met de leerling over zijn eigen verantwoordelijkheid voor zijn leerproces
  - Ik begeleid de leerling bij het goed (leren) omgaan met de dyslexie nu en later (liefst gerelateerd aan de context van het vak)
  - Ik overleg met de leerling én zijn ouders om samen tot constructieve oplossingen te komen
  - Ik overleg met de leerling over het effect van genomen maatregelen
  - Ik overleg regelmatig met de leerling over bijstelling van de genomen maatregelen
  - Ik overleg met de leerling over de vorderingen bij (de) eigen vak(ken)
  - Anders, namelijk: _____
-

Door pedagogisch-didactische afstemming (kennis en vaardigheden):

- Ik bied leerstof, instructie en begeleiding dusdanig aan dat de leerling ondanks zijn dyslexie mijn vak(ken) goed kan volgen indien hij daartoe de capaciteiten bezit
  - Ik bied duidelijke lesoverzichten aan, opdat de leerling handig notities kan maken
  - Ik gebruik methoden met een duidelijke lay-out, functionele illustraties, een heldere tekst-opbouw en overzichtelijke samenvattingen
  - Ik bespreek nieuwe termen en begrippen op betekenis en spelling
  - Ik zet leerstof voor (of tijdens) de bespreking op het bord in schema
  - Ik controleer en bespreek regelmatig werkboeken en verschaf eventueel correcte kopieën
  - Ik creëer gelegenheid voor extra uitleg
  - Ik maak gebruik van alle hulpmaterialen die binnen mijn vak faciliterend kunnen zijn voor de leerling (bijvoorbeeld cd-rom's)
  - Ik maak gebruik van compenserende software
  - Ik gebruik een duidelijke lay-out van proefwerken en overhoringen
  - Ik zie dyslexie als een kans en uitdaging om nieuwe aanpakken uit te proberen
  - Ik geef constructieve feedback op de inspanningen die de dyslectische leerling heeft geleverd
  - Ik laat de leerling samenwerken met een goede lezer/speller (tutor-leren)
  - Ik laat de leerling samenwerken aan een gezamenlijke taak in groepen (coöperatief/samenwerkend leren)
  - Anders, namelijk: _____
-

7. Ziet u effecten van wat u doet voor dyslectische leerlingen in uw klas?

- Ja, op het terrein van:
  - de prestaties van de leerlingen bij mijn vak(ken)
  - de functionele lees- en spellingvaardigheden
  - het zelfvertrouwen van de leerlingen
  - het welbevinden van de leerlingen
  - anders, namelijk: _____

_____

- Gedeeltelijk. Er zijn grote verschillen tussen de leerlingen wat betreft:
  - de prestaties van de leerlingen bij mijn vak(ken)
  - de functionele lees- en spellingvaardigheden
  - het zelfvertrouwen
  - het welbevinden
  - anders, namelijk: _____

_____

- Nee

8. Over welke onderwerpen zou u meer informatie willen?

- Wat is dyslexie en hoe uit zich dit in het voortgezet onderwijs?
  - Hoe signaleer ik dyslexie?
  - Wat zijn de consequenties van dyslexie voor het volgen van mijn vak(ken)?
  - Hoe kan ik in mijn lessen rekening houden met dyslectische leerlingen?
  - Welke methoden zijn het meest geschikt voor dyslectische leerlingen?
  - Hoe kan ik bij de beoordeling van resultaten rekening houden met dyslexie?
  - Welke faciliteiten helpen dyslectische leerlingen?
  - Welke vrijstellingen mag ik hun bieden?
  - Wat zijn de officiële regelingen voor dyslectische leerlingen?
  - Anders, namelijk: _____
- _____

9. Welke vaardigheden wilt u ontwikkelen om dyslectische leerlingen te begeleiden?

- In gesprek gaan met dyslectische leerlingen om met hen samen te bespreken wat een zinvolle en haalbare aanpak is binnen mijn vak
  - Mijn instructie en uitleg afstemmen op dyslectische leerlingen
  - Mijn werkvormen afstemmen op de leerlingen
  - Mijn handelen afstemmen op dat van mijn collega's
  - Uitvoeren van specifieke interventies uit het door de zorgspecialist opgesteld handelingsplan die in klassenverband kunnen worden uitgevoerd
  - Uitvoeren van onderdelen van een door een zorgspecialist opgesteld begeleidingsplan
  - Samen met collega's en zorgspecialisten een begeleidingsplan opstellen voor dyslectische leerlingen en dit ook samen uitvoeren
  - Anders, namelijk: _____
- _____

10. Hoe ondersteunt de school u / kan de school u ondersteunen in uw vraag naar kennis en vaardigheden?

- Door overleg met mentoren, de afdelings- of zorgcoördinator, de remedial teacher etc.
  - Door collegiaal overleg en consultatie
  - Door coaching door interne zorgspecialisten
  - Door coaching door externe zorgspecialisten
  - Door dyslexiebeleid vanuit zorgcoördinatie en directie te formaliseren
  - Door nascholings- en professionaliseringsbeleid
  - Anders, namelijk: _____
-

11. Is op school ondersteuning aanwezig?

- Ja, namelijk: _____
-

- Nee
- Weet ik niet

12. Hoe groot is uw bereidheid om daadwerkelijk mee te werken aan de begeleiding van dyslectische leerlingen

- Groot
- Voldoende
- Matig
- Klein
- Weet ik niet, dat is afhankelijk van wat het voor mij inhoudt

Hartelijk dank voor uw medewerking.

Deel II – Dyslexiescan voor de school

B Bepaling van de Ausgangssituatie door zorgspecialisten

Onder zorgspecialisten vallen remedial teachers, dyslexiespecialisten, remediaal specialisten, logopedisten, orthopedagogen, psychologen, enz.

Begeleiding van leerlingen

1. Geeft u begeleiding aan leerlingen met dyslexie?

- Ja, te weten:
  - buiten klassenverband
  - binnen klassenverband
  - zowel binnen als buiten klassenverband
- Nee (*ga door naar vraag 4*)

2. Waaruit bestaat de begeleiding die u aan leerlingen geeft? (*meer antwoorden mogelijk*)

- Algemene begeleiding* die gericht is op:
  - samen met de dyslectische leerling nagaan waar hij* vastloopt in het leerproces bij de verschillende vakken (planning, aanpaktechnieken en strategieën enz.)
  - samen zoeken naar oplossingen voor deze problemen (bv. preteaching, hulp bij planning, maken van schema's, mindmaps, extra controleren van werkboeken enz.)
  - de leerling leren zijn sterke kanten functioneel in te zetten door hier regelmatig op terug te komen en in te bouwen in de begeleiding
  - bespreken hoe de leerling de geboden faciliteiten functioneel kan inzetten
  - bespreken hoe de leerling de materialen die in de lessen aanwezig zijn (bv. cd-rom's bij talen) functioneel kan inzetten
  - begeleiding bij functioneel inzetten van remediërende software
  - begeleiding bij functioneel inzetten van compenserende software
  - anders, namelijk: _____

- Leertaakgerichte, (meta)cognitieve benadering* (gericht op verbeteren van functioneel lezen en/of schrijven/spellen en het functioneel inzetten van de (aangeleerde) strategieën) bij:
  - Nederlands
  - moderne vreemde talen
  - andere vakken waarbij lezen en schrijven belangrijk zijn

- Specifieke 'therapeutische' begeleiding* gericht op het verbeteren van lees- en spellingvaardigheid:
  - psycholinguïstische benadering* (bv. werken aan het verbeteren van fonologische vaardigheden, klank-tekenkoppeling, (sub)lexicale vaardigheden enz.)
  - neuropsychologische benadering* (bv. werken met hemisfeerspecifieke flitstraining, perceptueel verzwaarde teksten en taalactiveringsoefeningen, al naar gelang subtype dyslexie (P-L-meng))

* In alle voorkomende gevallen bedoelen we hier natuurlijk zijn/haar, hem/haar of hij/zij.

- Orthopedagogische begeleiding*, o.a.:
  - o *motivationale benadering*: regelmatig bespreken van de functionaliteit van de begeleiding voor de leerling en peiling van de motivatie (structureel in het begeleidingsplan ingebouwd)
  - o *benadering gericht op het beter leren 'omgaan met' de dyslexie*: structureel inbouwen van bijvoorbeeld oplossingsgerichte gesprekjes ter bevordering van de acceptatie van de dyslexie

- Anders, namelijk: _____
_____

3. Ziet u effecten van de begeleiding?

- ja, op het terrein van:
  - o de prestaties van de leerlingen bij de verschillende vakken
  - o de functionele lees- en spellingvaardigheden
  - o het zelfvertrouwen van de leerlingen
  - o het welbevinden van de leerlingen
  - o anders, namelijk: _____
_____

- Gedeeltelijk. Er zijn grote verschillen tussen de leerlingen wat betreft:
  - o de prestaties van de leerlingen bij de verschillende vakken
  - o de functionele lees- en spellingvaardigheden
  - o het zelfvertrouwen
  - o het welbevinden
  - o anders, namelijk: _____
_____

- Nee

Begeleiding van docenten en mentoren

4. Ondersteunt u docenten en mentoren bij de begeleiding van dyslectische leerlingen?

- Ja (ga door naar **vraag 5**)
- Nee (ga door naar **vraag 9**)

5. Hoe ondersteunt u docenten en mentoren?

- Door informatiebijeenkomsten te organiseren
- Via individueel overleg over dyslectische leerlingen
- Via individuele coaching van docenten
- Door overleg binnen vaksecties en begeleiding van docenten die daarom vragen
- Via klassenobservaties en op basis daarvan advisering en coaching
- Door coaching met gebruikmaking van video-interactiebegeleiding
- Door (kern)teamcoaching

- Door daadwerkelijke ondersteuning binnen de klas: in samenwerking met de docent in de klas werken aan het begeleidingsplan van de leerling
- Anders, namelijk: _____

_____

6. Wat is de concrete inhoud van de ondersteuning?

_____

_____

_____

_____

_____

_____

7. Waar heeft de ondersteuning toe geleid?

Op het terrein van verlening van faciliteiten:

_____

_____

_____

Met betrekking tot de persoonlijke benadering van leerlingen:

_____

_____

_____

Op het terrein van afstemming pedagogisch-didactisch handelen:

_____

_____

_____

Op het terrein van het verlenen van dispensaties:

---

8. Ziet u effecten van uw ondersteuning van docenten en mentoren?

- Ja, op het terrein van:
  - de begeleiding door de docenten
  - tevredenheid van de leerlingen
  - de resultaten van leerlingen
  - anders, namelijk: _____

- Gedeeltelijk, er zijn grote verschillen op het terrein van:
  - de begeleiding door de docenten
  - tevredenheid van de leerlingen
  - de resultaten van leerlingen
  - anders, namelijk: _____

- Nee

9. Wat zouden de docenten en mentoren in uw optiek moeten doen?

Algemeen:

Mentoren:

Docenten:

- Docenten talen: _____
_____

- Docenten zaakvakken: _____
_____

- Docenten exacte vakken: _____
_____

- Docenten creatieve vakken: _____
_____

- Docenten praktijkvakken: _____
_____

10. Zijn ze daartoe in staat?

- Ja, want: _____
_____

- Ten dele, want: _____
_____

- Nee, er is een gebrek aan:
  - o kennis
  - o inzicht
  - o vaardigheden
  - o attitude

- Ik weet het niet, want: _____
_____

11. Hoe zou de ondersteuning die u geeft, verbeterd kunnen worden?

Wat betreft het primaire proces in de klas:

Wat betreft mijn eigen vaardigheden rond de begeleiding van dyslectische leerlingen (aanpak, methodieken, materialen, tijdsinvestering enz.):

Wat betreft mijn eigen vaardigheden rond advisering en ondersteuning van docenten:

Wat betreft het zorgbeleid op schoolniveau:

Externe contacten en samenwerking

12. Hebt u contacten / werkt u samen met externe instanties of personen?

- Ja:
  - op eigen initiatief
  - op verzoek van de directie of de zorgcoördinator

- o op verzoek van mentoren of docenten
- o op verzoek van ouders

Nee

13. Hoe verloopt de afstemming met externe instanties of personen?

- De school is initiatiefnemer wat betreft afstemming, voortgang en evaluatie
- De externe instantie/persoon is initiatiefnemer wat betreft afstemming, voortgang en evaluatie
- De ouders/verzorgers bemiddelen in het contact
- Van meet af aan is er gezamenlijk beleid wat betreft regelmatige afstemming over inhoud, voortgang, evaluatie enz.
- Anders, namelijk: _____

_____

14. Hoe verlopen begeleiding (school) en behandeling (externe instantie) van dyslectische leerlingen?

- Onafhankelijk van elkaar: de school verzorgt de begeleiding en de externe instantie verzorgt de behandeling
- Door gezamenlijke afstemming: de externe instantie sluit aan bij het begeleidingsplan van de school en intensiveert de begeleiding
- Door gezamenlijke afstemming: de externe instantie formuleert een specifiek behandelplan dat andere elementen behelst dan waarin op school wordt voorzien
- Anders, namelijk: _____

_____

15. Spelen externe instanties een rol bij de professionalisering van docenten, mentoren en schoolinterne begeleiders?

- Nee
- Ja, namelijk: _____

_____

_____

_____

_____

16. Met welke instanties (personen) hebt u regelmatig contact over de begeleiding en behandeling van dyslectische leerlingen? (Noteer ook het type instantie: leeskliniek, orthopedagogen- of psychologenpraktijk, vrijgevestigde begeleiders; noem de beroepsgroep.)

_____

_____

_____

_____

Tot slot

17. Hoe groot is uw bereidheid om daadwerkelijk mee te werken aan een verdere begeleiding van docenten en mentoren ter verbetering van hun omgang met dyslectische leerlingen.

- Groot
- Voldoende
- Matig
- Klein
- Weet ik niet, dat is afhankelijk van wat het voor mij inhoudt

Hartelijk dank voor uw medewerking.

Deel II – Dyslexiescan voor de school

C Bepaling van de Ausgangssituatie door zorgcoördinatie en directie

Kruis per vraag slechts één antwoord aan.

1. Hebt u de zorg voor dyslectische leerlingen expliciet in uw onderwijs- en zorgbeleid opgenomen?

- Ja, in een leerlingenzorgbeleidsplan, opgesteld door de schoolleiding
- Ja, in een leerlingenzorgbeleidsplan, opgesteld door de schoolleiding en het zorgteam (zorgspecialisten)
- Ja, in een leerlingenzorgbeleidsplan opgesteld, door (kern)team(s) van docenten, zorgspecialisten en de schoolleiding
- In beperkte mate; er zijn wel afspraken, echter nog niet vastgelegd in een beleidsplan
- Nee, het beleid is grotendeels ad hoc

Het dyslexiebeleid en de leerling

2. Begeleiding van dyslectische leerlingen gebeurt door verlening van een pakket vaste faciliteiten:

- Onderschreven en uitgevoerd door alle docenten
  - Onderschreven en uitgevoerd door een groot gedeelte van de docenten
  - Onderschreven en uitgevoerd door enkele docenten
  - Anders, namelijk: _____
- _____

3. Hoe vindt de overdracht van gegevens over dyslexie van de basisschool naar het voortgezet onderwijs plaats?

- De leerling (en de ouders) zijn zelf verantwoordelijk voor de overdracht van gegevens van de basisschool naar het voortgezet onderwijs
  - Er vindt schriftelijke rapportage plaats (bv. onderwijskundig rapport, vragenlijst over dyslexie, Cito-lvs enz.) tussen basisschool en het voortgezet onderwijs
  - De overdracht van gegevens vindt plaats in een persoonlijk contact tussen de basisschool en het voortgezet onderwijs
  - Anders, namelijk: _____
- _____

4. Wanneer vindt begeleiding van dyslectische leerlingen plaats?

- Uitsluitend in de brugklas
  - Hoofdzakelijk in de brugklas, waar nodig ook in de hogere jaren
  - Structureel gedurende de gehele schoolloopbaan
  - Anders, namelijk: _____
- _____

5. Is er een vaste 'coach' voor de dyslectische leerling, waardoor de continuïteit in de begeleiding door de jaren heen gewaarborgd is?

- Ja, deze coach is iemand die dit jaar vrij is voor deze taak
- Ja, deze coach is een 'zorgspecialist'
- Ja, deze coach is de mentor
- Ja, deze coach is iemand anders (bv. docent, vertrouwenspersoon)
- Nee

6. Wie is/zijn betrokken bij de signalering en de eerste fase diagnostiek in de brugklas?

- De zorgspecialisten
  - De mentoren en zorgspecialisten
  - Een groot deel van de docenten, mentoren en zorgspecialisten
  - Anders, namelijk: _____
-

7. Wie verzorgt de directe preventieve begeleiding bij aanvang van de brugklas?

- Alle docenten werken hier vanaf het begin aan mee
  - In eerste instantie de zorgspecialisten, later de docenten
  - Uitsluitend de zorgspecialisten
  - Anders, namelijk: _____
-

8. Wie is/zijn betrokken bij de begeleiding op het moment dat er problemen zijn?

- Alle docenten werken er dan aan mee
  - In eerste instantie de zorgspecialisten, later de docenten
  - Uitsluitend de zorgspecialisten
  - Interne en externe specialisten
  - Uitsluitend externe specialisten
  - Anders, namelijk: _____
-

9. Welke mogelijkheden voor de begeleiding van dyslectische leerlingen zijn er binnen de school?

- Alleen mogelijkheden voor begeleiding binnen klassenverband (zorgniveau 1 en 2):
    - zorgspecialisten geven 'extra' begeleiding aan leerlingen binnen klassenverband
    - docenten krijgen hiertoe aanwijzingen van zorgspecialisten en voeren deze zo goed mogelijk uit
    - docenten bepalen in (kern)team(s) gezamenlijk wat de invulling van de begeleiding zal zijn en voeren deze samen uit en evalueren deze samen
    - anders, namelijk: _____
-

- Mogelijkheden voor begeleiding binnen en buiten klassenverband (zorgniveau 1, 2 en 3):
    - o zorgspecialisten bieden hoofdzakelijk buiten de klas begeleiding en spreken incidenteel met docenten over de aanpak van dyslectische leerlingen
    - o zorgspecialisten (zorgteam) stellen het plan op en bepalen wat er binnen én buiten de klas moet gebeuren (wie, wat, wanneer enz.) en bespreken dit met docenten/mentoren
    - o zorgspecialisten stellen het plan samen met docenten/mentoren op ((kern)team(s)) en voeren het samen uit; mentoren dragen eindverantwoordelijkheid
    - o anders, namelijk: _____
-

- Alleen mogelijkheden voor begeleiding buiten klassenverband (zorgniveau 3):
    - o zorgspecialisten voeren een eigen handelingsplan uit en bespreken voortgang en resultaten niet met docenten/mentoren/ouders/directie
    - o zorgspecialisten voeren een eigen handelingsplan uit en bespreken voortgang en resultaten met mentoren
    - o zorgspecialisten voeren een eigen handelingsplan uit en bespreken voortgang en resultaten met mentoren, docenten, ouders en leerling
    - o anders, namelijk: _____
-

10. Is de hulp aan dyslectische leerlingen vastgelegd in een handelingsplan?

- Ja, groepshandelingsplannen (GHP), waarin de begeleiding voor dyslectische leerlingen is geïncorporeerd
- Ja, groepshandelingsplannen (GHP) en individuele handelingsplannen (IHP) voor individuele dyslectische leerlingen
- Ja, individuele handelingsplannen (IHP) voor dyslectische leerlingen
- Nee, er wordt wel zorg verleend, maar deze is niet vastgelegd in een GHP of IHP
- Nee, de zorg die wordt verleend is ad hoc

11. Vindt er overdracht van gegevens plaats naar een vervolgopleiding of beroep?

- Ja:
    - o de leerling is zelf verantwoordelijk voor de overdracht
    - o de leerling krijgt een dossier mee met een voortgangsrapportage en adviezen (schriftelijke rapportage)
    - o overdracht vindt plaats in een persoonlijk contact tussen de vo-school en vervolg (opleiding/beroep), waarbij het dossier overgedragen wordt
    - o anders, namelijk: _____
-

- Nee

Het dyslexiebeleid en de docenten

12. Heeft de school een nascholings-/professionaliseringsplan op het gebied van dyslexie?

- Ja:
  - vakoverstijgend
  - vakspecifiek
  - zowel vakoverstijgend als vakspecifiek
- Nee

13. Zijn er vastgelegde overlegmomenten met collega's (al dan niet binnen secties) over de begeleiding van dyslectische leerlingen?

- Ja:
  - georganiseerd door secties of andere docentverbanden
  - georganiseerd door een of meer zorgspecialisten (rt'er, orthopedagoog enz.)
  - georganiseerd door de zorgcoördinator
  - georganiseerd door (kern)team(s)
- Nee:
  - er zijn incidentele overlegmomenten in wisselende samenstelling
  - er is geen overleg

14. Zijn er mogelijkheden tot collegiale consultatie en intervisie?

- Ja
- Nee

15. Zijn er mogelijkheden tot (peer)coaching (docenten onderling)?

- Ja
- Nee

16. Zijn er vastgelegde overlegmomenten met de zorgcoördinator en het zorgteam?

- Ja
- Nee

17. Zijn er coachingsmogelijkheden door specialisten voor docenten?

- Ja
- Nee

18. Zijn er andere maatregelen getroffen voor docenten in het kader van het dyslexiebeleid?

Het dyslexiebeleid en de mentoren

19. Heeft de school een nascholings-/ professionaliseringsplan op het gebied van dyslexie (specifiek gericht op hun functie als mentor en *mental coach* van docenten van hun leerlingen)?

- Ja
- Nee

20. Zijn er vastgelegde overlegmomenten met collega-mentoren?

- Ja
- Nee

21. Zijn er vastgelegde overlegmomenten met de zorgcoördinator en het zorgteam?

- Ja
- Nee

22. Zijn er mogelijkheden tot collegiale consultatie en intervisie?

- Ja
- Nee

23. Zijn er mogelijkheden tot (peer)coaching (mentoren onderling)?

- Ja
- Nee

24. Zijn er coachingsmogelijkheden door specialisten voor mentoren?

- Ja
- Nee

25. Zijn er andere maatregelen getroffen voor mentoren in het kader van het dyslexiebeleid?

Dyslexiebeleid en interne zorgspecialisten (remedial teachers, dyslexiespecialisten enz.)

26. Heeft de school een nascholings-/professionaliseringsplan op het gebied van dyslexie voor zorgspecialisten (specifiek gericht op hun taak als 'specialist' binnen integrale leerlingenzorg; met andere woorden: gericht op het vergroten van coachingsvaardigheden voor docenten en mentoren)?

- Ja
- Nee

27. Zijn er vastgelegde overlegmomenten met collega's (in en buiten de school)?

- Ja
- Nee

28. Zijn er mogelijkheden tot collegiale consultatie en intervisie (in en buiten de school)?

- Ja
- Nee

29. Zijn er mogelijkheden tot (peer)coaching (zorgspecialisten onderling)?

- Ja
- Nee

30. Zijn er mogelijkheden tot overleg met en coaching van mentoren en docenten?

- Ja
- Nee

31. Zijn er vastgelegde overlegmomenten met de zorgcoördinator en het zorgteam?

- Ja
- Nee

32. Zijn er andere maatregelen getroffen voor interne zorgspecialisten in het kader van het dyslexiebeleid?

Dyslexiebeleid en de zorgcoördinatie

33. Bij wie ligt de verantwoordelijkheid voor de organisatie van de zorg voor dyslectische leerlingen?

- Bij de zorgspecialisten, die zorgdragen voor de uitvoering van het zorgbeleid voor dyslectische leerlingen en daarbij zo nodig externe deskundigen inschakelen; docenten zijn primair verantwoordelijk voor het verzorgen van hun lessen
- Bij de leden van het zorgteam, die in overleg handelingsplannen opstellen en dit grotendeels zelf uitvoeren; docenten worden hierbij ingeschakeld indien mogelijk
- Bij (kern)team(s) van docenten en zorgspecialisten. Zij zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de uitvoering van het zorgbeleid voor dyslectische leerlingen

34. Bij wie ligt de verantwoordelijkheid voor de inhoudelijke aansturing van de zorg voor dyslectische leerlingen?

- Bij de aanwezige specialisten, waarbij de leiding zorgdraagt voor de verdeling van taken en randvoorwaarden
- Bij de zorgcoördinator, die de taken van zorgspecialisten en docenten positioneert, afspraken maakt over gebruik van materialen enz.

- Bij ((kern)team(s) van) docenten en zorgspecialisten, die gezamenlijk diverse leerarrangementen en leerroutes definiëren, inclusief voorwaarden, verantwoordelijkheden, materiaalkeuze enz.

35. Hoe wordt de effectiviteit van de zorg aan dyslectische leerlingen vastgelegd, bewaakt en geëvalueerd?

- Er zijn voortgangsgegevens:
  - Incidenteel verzameld door een aantal personen
  - Systematisch verzameld in 'eigen' systemen
  - Systematisch verzameld in een leerlingvolgsysteem, dat bijgehouden wordt door:
    - docenten/mentoren/zorgspecialisten
    - mentoren en zorgspecialisten
    - mentoren
    - zorgspecialisten
    - de zorgcoördinator
    - anders, namelijk: _____
- Er zijn resultaatgegevens:
  - Incidenteel verzameld door een aantal personen
  - Systematisch verzameld in 'eigen' systemen
  - Systematisch verzameld in een leerlingvolgsysteem, dat bijgehouden wordt door:
    - docenten/mentoren/zorgspecialisten
    - mentoren en zorgspecialisten
    - mentoren
    - zorgspecialisten
    - de zorgcoördinator
    - anders, namelijk: _____

Dyslexiebeleid en externe instanties

36. Wie neemt het initiatief om externe instanties (personen) in te schakelen?

- De school
  - De ouders/verzorgers
  - De onderwijsbegeleidingsdienst
  - Anders, namelijk: _____
-

37. Hoe verloopt de afstemming met externe instanties/personen?

- De school neemt het initiatief tot afstemming, voortgang en evaluatie
  - De externe instantie neemt het initiatief tot afstemming, voortgang en evaluatie
  - De ouders/verzorgers bemiddelen in het contact
  - Van meet af aan is er een gezamenlijk beleid voor regelmatige afstemming over inhoud, voortgang, evaluatie enz.
  - Anders, namelijk: _____
-

38. Hoe verlopen begeleiding (school) en behandeling (externe instantie) van dyslectische leerlingen?

- Onafhankelijk van elkaar: de school verzorgt de begeleiding en de externe instantie verzorgt de behandeling
- Door gezamenlijke afstemming: de externe instantie sluit aan bij het begeleidingsplan van de school en intensiveert de begeleiding
- Door gezamenlijke afstemming: de externe instantie formuleert een specifiek behandelplan dat andere elementen behelst dan waarin op school wordt voorzien
- Anders, namelijk: _____

_____

39. Spelen externe instanties een rol bij de professionalisering van docenten, mentoren en schoolinterne begeleiders?

- Nee
- Ja, namelijk: _____

_____

_____

_____

40. Met welke instanties (personen) hebt u regelmatig contact over de begeleiding en behandeling van dyslectische leerlingen? (Noteer ook het type instantie: leeskliniek, orthopedagogen- of psychologenpraktijk, vrijgevestigde begeleiders; noem de beroepsgroep.)

_____

_____

_____

_____

_____

41. Op welke punten zou u uw dyslexiebeleid willen bijstellen/verbeteren?

_____

_____

_____

_____

_____

_____

42. Wat is uw inschatting van het draagvlak voor het 'op maat' invoeren van dit protocol binnen uw school?

	Klein	Matig	Voldoende	Groot
Bij de docenten	☐	☐	☐	☐
Bij de mentoren	☐	☐	☐	☐
Bij de zorgspecialisten	☐	☐	☐	☐
Bij de rest van de directie/ zorgcoördinatie	☐	☐	☐	☐

43. Hoe groot is uw bereidheid om daadwerkelijk mee te werken aan het verbeteren van de facilitering van docenten, mentoren en zorgspecialisten ter verbetering van het werken met dyslectische leerlingen

- Groot
- Voldoende
- Matig
- Klein
- Weet ik niet, dat is afhankelijk van wat het voor mij inhoudt

44. Hoe groot is uw bereidheid om een professioneel scholings- en begeleidingsbeleid op te zetten (meerjarenplan) ter verbetering van de kennis, vaardigheden en attitudes van docenten, mentoren en zorgspecialisten met het doel het werken met dyslectische leerlingen te optimaliseren?

- Groot
- Voldoende
- Matig
- Klein
- Weet ik niet, dat is afhankelijk van wat het voor mij inhoudt

Hartelijk dank voor uw medewerking.